

İSPANIYA

Ərazisi: 505.9 min kv km (dünyada 50-ci yer).

Əhalisi: 40 mln nəfər (dünyada 28-ci yer)

Paytaxtı: Madrid (4.1 mln nəfər)

Dövlət dili: ispan dili.

Din: katolisizm.

Milli pul vahidi: ispan pesetası.

İspaniya xaricdən gələn turistlərin sayına görə Fransadan sonra ikinci yeri tutur. Bu ölkə 1998-ci ildə 47 mln qonaq qəbul etmiş, hazırda dünyanın ən tanınmış turizm mərkəzlərindən birinə çevrilmişdir.

I və II dünya müharibələri arası dövrdə İspaniya turistləri cəlb etmirdi. Kəsib olan bu ölkə 1936-39-cu illərin vətəndaş müharibəsi dövründə dağıntılara məruz qalmışdı. Keçən əsrin 50-ci illərində avtomobilçi turistlərin ilk dalğası Fransadan Kosta-Brava sahillərinə gəldi. Sonra turizm sürətlə inkişaf etməyə başladı. 1959-cu ildə turistlərin sayı 4.19 mln-a çatdı. İspaniya hökuməti turizmin ölkə iqtisadiyyatında rolunu dərk edərək, xarici sərmayələrin cəlb edilməsi üçün "Açıq qapı" siyasətini yürütməyə başladı. Turizmin inkişafı üçün müxtəlif tədbirlər görüldü. Məsələn, mehmanxana tikintisi üçün kreditlər ayrıldı. Dövlət və özəl şirkətlər tərəfindən kapital qoyuluşu nəticəsində mehmanxanaların sayı 10 il ərzində 3 dəfə artdı və 1961-ci ildəki 2871-ə qarşı 1971-ci ildə 8631 vahid təşkil etdi. İnşaatın sürətli artımı iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına, ilk növbədə tikinti materiallarını istehsalına təkan verdi. Mə-

sələn, 1960-cı ildə istehsal olunan 5 mln t sementin müqabilində 1971-ci ilin sement istehsalı 17 mln təşkil etdi. 1959-cu ildə İspaniyanın milli pul vahidi devalvasiyaya uğradı. Noticədə İtaliya və Fransa sahillərinə nisbətən İspaniya turizm üçün daha cazibədar mərkəzə çevrildi. Bunu duyan İspaniya iqtisadiyyatının özəl sektoru çevik tərpəndi. 60-cı illərdə Aralıq dənizi sahillərində heç bir ümumi plan, əlaqələndirmə olmadan yeni mehmanxanalar, mənzillər, villalar

tikildi. Noticədə növbəti onillikdə turistlərin sayı 4 dəfə artaraq 1970-ci ildə 24 mln təşkil etdi. Sonralar hava nəqliyyatının inkişafı, ölkənin Şimali Avropa, habelə Böyük Britaniya bazarlarına çıxması bu artımı daha da sürətləndirdi.

İspaniya iqtisadiyyatında əhəmiyyətli rol oynayan turizm 60-cı illərin ortasında 500 min nəfərlik, 1975-ci ildə 1 mln nəfərlik yeni iş yerlərinin açılmasına, ölkəyə valyuta mədaxilinə səbəb oldu.

1975-ci ildə xarici mədaxildən gələn gəlirin 25%-i xarici turizmin payına düşürdü. Hökumət fəal surətdə ölkənin turizm sahəsinə dəstək verirdi. La-

kin turizmin sürətli, nəzarətsiz artımı ətraf mühitə ziyan gətirdi. Turizmin Aralıq dənizi sahillərində cəmlənməsi bu bölgəyə əhali axımının güclənməsinə səbəb oldu. Bu isə ölkədəki demografik vəziyyətə öz mənfi təsirini göstərdi. İspaniyaya gələn qonaqlar, əsasən Fransa, Almaniya, Niderland, İtaliya-dandır. 1982-1990-cı illərdə bu ölkələrdən turist axınları nisbətən azaldı, 1991-1992-ci illərdə yenidən artdı. Böyük Britaniya istisna təşkil etdi. 1988-ci ildə Böyük Britaniyadan turistlərin sayı 7.6 mln, 1991-ci ildə 6.1 mln nəfər təşkil etmişdi.

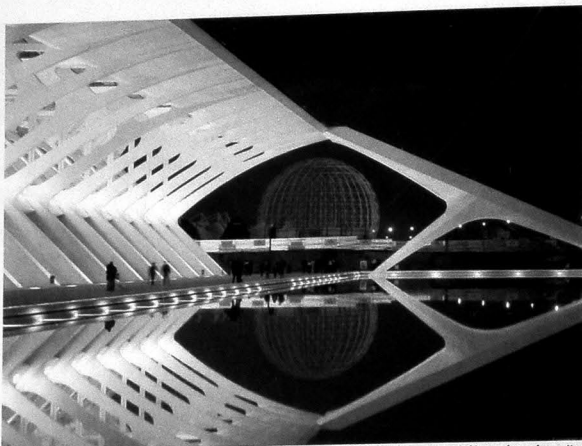
Bütün bunlar İspaniyanın köhnə kurortlarında ekoloji mühitin pisləşməsi, həyat keyfiyyətinin aşağı düşməsi problemi ilə izah edilə bilər. Ölkənin bir çox, xüsusilə Britaniya bazarı ilə əlaqədar kurort rayonlarında bu mənfi proseslərə cavab olaraq ətraf mühitin saflaşmasına xüsusi diqqət yetirməyə başladılar. Avtomobil nəqliyyatı hərəketi azaldıldı, yeni parklar salındı, ağaclar əkildi, küçələr, çimərliklər təmizləndi, yeni istirahət zonaları tikildi, oylonca və asudə vaxtın təşkili üçün tədbirlər keçirildi.

Məsələn, Benidorm Salou, Torremolinos və Balear adaları kurortları yenidən quruldu.

1992-ci ildə Barselonada Olimpiya oyunları, Sevil-yada isə "EKSP-92" ümumdünya sargisi keçirildi. Madrid Avropa mədəniyyəti şəhəri elan edildi. Halbuki şəhər memarlığında Şorq ünsürləri də az deyildi. Bütün bunlar İspaniyanın dünyanın böyük turizm ölkəsi kimi tanınmasına xidmət etdi. Milli mədəniyyət, korrida, ilboyu ardi-arası kosiməyon karnavallarla, alovlu ispan rəqsleri ilə müşayiət olunan bayramlar, ispan səmimiyyəti və qonaqpərvərliyi xarici turistləri cəlb etməkdə davam edir.

90-cı illərdə ingilislər İspaniyada öz turizm mərkəzlərinin yaradılmasına 1.9 mln funt sterlinq sərmayə qoydular. 70-ci və 80-ci illərdə İspaniyada fəal surətdə ölkədaxili turizm inkişaf etməyə başladı. Ölkə vətəndaşları sahilələri gəlməyə başladılar. 1991-ci ildə İspaniyanın ölkədaxili bazarında 22.7 mln turist mehmanxana və düşgöçə şəhərciklərinin qonağı oldu, bunlar da, əsasən, Aralıq dənizi sahillərində yerləşir. Elə həmin il də ölkədə 12.48 mln ispan turisti qeydə alındı. Yalnız Valensiya əyaləti bütövlükdə bütün ölkədaxili turistlərinin 15.7%-ni qəbul etmişdi. Ondan sonra Andalusiya və Kataloniya gəlirdi. İspaniyanın Aralıq dənizyanı kurortla-

rı yerli və xarici turistləri qəbul edir, lakin onlar daxili və beynəlxalq tələbatın üst-üstə düşdüyü Fransa və İtaliya kurortları kimi tam dolmur. Bunu İspaniya kurort bazarının digər Avropa ölkələri ilə müqayisədə kiçik olması ilə izah etmək olar.

İspaniyada naricə səyahət sahəsi zəif inkişaf edib. Lakin qonşu ölkələrə gedən turistlərin sayı dur-

madan artır. Məsələn, Portuqaliyaya səyahətə gedənlərin sayı 1986-cı ildə 2.5 mln nəfərdən 4.1 mln nəfərə qədər artmışdı. Avropanın uçar rayonlarında turizm nisbətən yavaş inkişaf edir. Məsələn, Yunanıstan, Mərakeş, Portuqaliya, Tunis, Türkiyə kimi nisbətən ucuz başa gələn səyahətlərə çıxan turistlərin sayı artaraq 57% təşkil etmişdi. Fransa, İtaliya və Böyük Britaniya kimi nisbətən bahalı ölkələrə səyahətlərin artımı aşağıdır. Hava nəqliyyatından istifadə edən ispan turistlərinin sayı cəmi 7.5% təşkil edir. Qonşu ölkələrə səyahətə gedənlərin 90%-i avtomobil turizminə üstünlük verir. Uzaq uçuşlardan istifadə edənlərin 40.7%-i Kanadaya, 44%-i Yaponiyaya gedən biznes-turistlərdir.

● İ.HÜSEYNOV,

ADMİU-nun tətbiqi kulturologiya kafedrasının müdiri

